

Aan
Schermer Molen Stichting en Stichting Adapt,
De heren M. Bosch en L. Zimmerman

Kopie aan

Van	Doorkiesnummer	E-mail
K. Woestenburg, A. Galema	072-582 7700	k.woestenburg@hhnk.nl
Onderwerp	Registratienummer	Datum
uw vragen over het project Verbetering Boezemkaden Schermer	16.0709612	1 december 2016

Beste Martin en Lucas,

Vooruitlopend op onze afspraak hebben we de vragen van jullie beantwoord. Gezien jullie gezamenlijk optrekken beantwoorden we ze in één document. Tijdens ons overleg kunnen we deze vragen en antwoorden bespreken. We gaan eerst in op de vragen van de Schermer Molen Stichting, en daarna op die van Adapt.

Deel 1: Vragen Schermer Molen Stichting (mail dd 18-11-2016)

1. Wat heeft HHNK met onze wensen en vragen gedaan die in de eerste twee gesprekken zijn gedeeld?

Antwoord: Uit het verslag van onze overleggen hebben we de volgende wensen en vragen van jullie gehaald:

A. Vraag: Hoe gaat de cultuurhistorische beoordeling van het plan?

HHNK heeft een ontwerpprojectplan opgesteld waarin alle benodigde aspecten, waaronder het aspect cultuurhistorie door HHNK en het ingenieursbureau zijn afgewogen. Onder andere is daarbij gebruik gemaakt van het beeldkwaliteitsplan Westfriese Omringdijk. Gezien de beperkte ingreep is geen diepgaand onderzoek nodig. Beoordeling hiervan geschiedt via de aanvraag Omgevingsvergunning door het bevoegd gezag voor cultuurhistorie, de gemeente. Voor het deel Westfriese Omringdijk (Sectie 10-16) zal de Provincie Noord-holland de gemeente hierover adviseren.

B. Wens: geen aantasting dijk, talud zo steil mogelijk.

Bij onderhoud en verbetering van de dijk is aanpassing altijd het geval. Aanpassing door de jaren heen is cultuurhistorisch een belangrijk element van het monument. De aanpassing is zoveel mogelijk beperkt, met als randvoorwaarde dat de dijk de komende 30 jaar veilig moet zijn. In het Schetsontwerp van augustus en september is een talud van 1:3 opgenomen. Dit is een relatief steil talud; steiler dan HHNK in vergelijkbare gevallen toepast. Uit onderzoek is gebleken dat bij een talud van 1:2,5 de dijk voor het merendeel van de secties ook veilig (stabiel) is.

Hoogheemraadschap
Hollands Noorderkwartier
Postbus 250, 1700 AG Heerhugowaard
Stationsplein 136, 1703 WC Heerhugowaard

T 072-582 8282
F 072-582 7010
post@hhnk.nl
www.hhnk.nl

NL66 NWAB 0636 7537 78
KvK 37161516

Datum
1 december 2016

Besloten is om het ontwerp aan te passen en een steiler talud van 1:2,5 te hanteren in plaats van 1:3 op locaties waar dit vanuit de stabiliteit van de dijk mogelijk is. Overigens blijkt uit historisch onderzoek dat de Schermerdijk is aangelegd met een talud van 1:3.

C. Wens: Geen aantasting van molenerven, sloten, waterlopen.

De aanpassingen rond de molenerven zijn zeer beperkt. Bij molen G betreft het aanpassing van de binnenberm bij de slootkant en raken we het erf niet. Bij de molendriegang is de taludaanvulling te realiseren met voldoende afstand tot de schuur (en ook het nieuwe hek kan behouden blijven). Watergangen en molenerven nabij het Noorderpolderhuis worden geheel ontzien. De strijkmolens bij Rustenburg staan aan de buitenzijde en vallen daarmee buiten het projectgebied. De molenerven worden dus niet beïnvloed door de dijkversterking.

D. Vraag: Is het mogelijk om de te realiseren watercompensatie bij Molen G te combineren met wensen van de Stichting nabij de Provinciale weg.

Antwoord: de benodigde watercompensatie binnen de Schermer dijkversterking is dermate minimaal dat dit te weinig oplevert om betekenisvol te zijn op andere locaties.

E. Vraag: Kunnen er duidelijker 3d-beelden van het werk gemaakt worden.

Antwoord: een goede suggestie. Deze beelden zijn reeds gereed en toegevoegd als bijlage aan dit bestand.

Verder kwamen in de eerste twee gesprekken met de Stichting Schermer Molens een aantal technisch/inhoudelijke vragen naar voren waarvan afgesproken is om deze tijdens een vervolgoverleg in het bijzijn van de Technisch Manager te beantwoorden. Dit overleg is op verzoek van de Stichting Schermer Molens echter tweemaal verzet/ geannuleerd en dit overleg heeft nog niet plaatsgevonden.

2. Heeft HHNK de effecten op de cultuurhistorische waarden geïnventariseerd en of laten inventariseren? Wat zijn de uitkomsten van deze evaluatie?

Cultuurhistorische en landschappelijke effecten zijn meegewogen bij de voorkeursoplossing van de verbetering van de Schermerdijk, met name bij de secties 10 t/m 15, die onderdeel zijn van de Westfriese Omringdijk. Hiervoor is het Beeldkwaliteitsplan Westfriese Omringdijk als afwegingskader voor het ontwerp gebruikt.

Op aspecten van in het Beeldkwaliteitsplan genoemde cultuurhistorische, landschappelijke en functionele waarden wordt de dijk beperkt beïnvloed. Ook het archeologische aspect kan beperkt impact hebben. Hierover is overleg met het bevoegd gezag, de gemeente Alkmaar.

Het Beeldkwaliteitsplan bevat geen aanbevelingen of aanwijzingen voor de steilte van de helling van de binnentaluds; een landschappelijk, cultuurhistorisch aspect dat door u als wens is genoemd. Uw wens is het binnentalud zo steil mogelijk te houden. Het huidige binnentalud is op veel plaatsen 1:1,5 tot 1:2. Deze wens is waar mogelijk gehonoreerd door de binnentaluds te ontwerpen op 1:2,5 in plaats van de gebruikelijke 1:3, tenzij dit onvoldoende stabiliteit levert, zoals in de secties 10 en 11. Deze taludhelling is historisch verantwoord, zo blijkt uit *H. van Zwet, Lofwaardighe dijckagies en miserabele polders. Een financiële analyse van landaanwinningsprojecten in Hollands Noorderkwartier, 1590-1643 (Hilversum 2009)*, waarin is aangegeven dat de Schermerdijk voor verschillende secties is aangelegd met een taludhelling van 1:3. Niet aantoonbaar is of deze historische helling ook geldt voor het deel Westfriese Omringdijk, dat bij de aanleg van de Schermer onderdeel van de polderdijk is geworden. In de loop der eeuwen is de hele dijk steiler geworden door het voortgaande proces van bodemdaling en inklinking.

Datum
1 december 2016

Conclusie: De methode van dijkverbetering is historisch en landschappelijk verantwoord. De grondaanvulling betreft maatwerk en niet meer dan vanuit waterveiligheid vereist is. Dit beperkt de verandering van het huidige landschap tot een minimum en zorgt ervoor dat het karakteristieke gevarieerde beeld van een meanderende, typisch Hollandse dijk behouden blijft.

3. Hoe heeft de afweging MER plaats gevonden? Graag ontvangen wij het onderzoeksrapport waaruit zou blijken dat hier geen MER onderzoek nodig is.

Antwoord: Voor de kadeverbetering van de Schermer is een m.e.r.-beoordelingsnotitie opgesteld conform de Europese richtlijn 'betreffende de milieubeoordeling van bepaalde openbare en particuliere projecten'. Conclusie van deze beoordeling is dat de effecten van de kadeverbetering zeer beperkt zijn en dan vooral lokaal en tijdelijk van aard, zodat er geen noodzaak is tot het opstellen van een milieueffectrapport (MER). Zoals aangegeven in hoofdstuk 3.4 van de m.e.r.-beoordelingsnotitie zijn alle werkzaamheden aan de kade die samenvallen met een deel van de Westfriese Omringdijk vergunningplichtig. Met het nog te volgen vergunningproces wordt het belang van het monument geborgd.

Bij een m.e.r.-beoordelingsnotitie bestaan geen vereisten voor de diepgang van het onderzoek. Het is juist dat niet alleen archeologie, maar ook landschap en cultuurhistorie onderdeel uitmaken van de m.e.r.-beoordeling. Hoewel in de m.e.r.-beoordelingsnotitie onder het hoofdstuk effecten de onderdelen landschap en cultuurhistorie niet zeer expliciet genoemd zijn, is het wel degelijk een onderdeel geweest van de afweging in de m.e.r.-beoordeling en bij de voorbereiding van het projectplan. Dit is terug te zien in andere onderdelen van de m.e.r.-beoordelingsnotitie en in het projectplan.

Uit het concept-projectplan blijkt dat de ontwerpprincipes uit het Beeldkwaliteitsplan Westfriese Omringdijk zijn gevolgd, waardoor de dijk in de secties 10 t/m 15 binnen de randvoorwaarden relatief steil wordt vormgegeven. Ook is er bij dit project sprake van beperkte grondaanvullingen in het talud en in de onderberm en blijven de aanwezige cultuurhistorische objecten, voornamelijk (stolp)boerderijen, waterlopen en molens, behouden en zijn de bijbehorende erven en terreinen ingepast in het ontwerp.

Conclusie: de effecten van de kadeverbetering zijn zeer beperkt en dan vooral lokaal en tijdelijk van aard, zodat er geen noodzaak is tot het opstellen van een milieueffectrapport (MER). De m.e.r.-beoordelingsnotitie is voor de versterking het passende beoordelingsinstrument.

De m.e.r.-beoordelingsnotitie is bijgevoegd bij het ontwerp-projectplan dat ter inzage is gelegd.

4. Heeft HHNK andere methoden van dijkverzwaring verkend die de historische vorm van de dijk minder aantasten? Zo ja, hoe heeft dat afwegingsproces er uit gezien? Zo nee, waarom niet?

Bij HHNK en in het bijzonder het programma Verbetering Boezemkaden is veel expertise aanwezig voor het verbeteren van de kades. Versterking geschiedt - tenzij anders vereist is - in grond omdat:

- Dit vanuit historisch perspectief de meest geëigende methode is om dijken te versterken.
- Op het merendeel van de dijkvakken geen slootverplaatsing nodig is. Daarom betreft de versterking voornamelijk groot onderhoud. Voor het uitvoeren van groot onderhoud is geen

Datum
1 december 2016

projectplanprocedure nodig. Grootschalig onderhoud wordt doorgaans uitgevoerd middels het aanbrengen van grond.

- De oplossing duurzaam is. Er wordt gebiedseigen grond toegepast. Dit heeft voordelen op het gebied van milieu (CO2-uitstoot vanwege geringe transport bewegingen) en vanuit kostenooipunt.
- Een verzwaarde onderberm en verflauwd talud eenvoudig te inspecteren en te monitoren zijn. Aan de hand van hoogtemetingen en inspecties kan de zetting worden gevolgd. Ook kunnen afwijkingen en schadebeelden die duiden op instabiliteit eenvoudig worden vastgesteld.
- De kosten relatief laag zijn. Een oplossing met damwand of andere constructies is een factor 10 hoger.
- De oplossing in de toekomst eenvoudig is uit te breiden en/of aan te passen. De dijk wordt versterkt voor een periode van 30 jaar. Tegen die tijd zullen als gevolg van zettingen en bodemdaling naar verwachting weer onderhoudswerkzaamheden nodig zijn. Een nieuwe aanpassing van het dijkprofiel is dan eenvoudig uitvoerbaar.

Nadelen van een damwand of andere constructie zijn:

- Een constructie is niet of slecht inspecteerbaar waardoor continu inzicht in de condities niet mogelijk is;
- Een constructie is een bodemvreemd element dat verstoring van bodemlagen (inclusief eventuele archeologische waarden) en grondwaterstromingen (met ongewenste vernatting en/of juist verdroging tot gevolg) kan veroorzaken;
- Een constructie heeft een beperkte levensduur en is niet uit te breiden;
- Grotere risico's tijdens uitvoering;
- Meer overlast voor de omgeving vanwege inrichten van tijdelijke werkplateaus en het afsluiten van wegen.

Toepassing van damwanden of andere constructies komt bij dijkversterkingen pas in beeld als lokale maatwerkoplossing indien een oplossing in grond niet mogelijk is. Bijvoorbeeld als gevolg van ruimtegebrek ter plaatse van bebouwing op of tegen de dijk. Of als een grondoplossing, door de ligging van zettingsgevoelige kabels en leidingen, leidt tot ongewenste zeer hoge maatschappelijke kosten.

Doordat geen MER-procedure doorlopen hoeft te worden, is een variantenstudie niet verplicht.

5. Hoe ziet het vervolg van het proces er uit?

Antwoord: In ons eerste overleg van 2 augustus is onderstaand schema met u besproken. Het is in het verslag van dat overleg opgenomen. Het proces is nog hetzelfde, het is alleen enkele weken in tijd opgeschoven. In ons overleg kunnen we dit verder toelichten.

Aug/Sep 2016	Ontwerpen, omgevingsoverleg, keukentafelgesprekken, vergunningen
Okt 2016	Besluitvorming concept dijkverbeteringsplan (projectplan)
Okt/Nov 2016	Ter inzagelegging concept dijkverbeteringsplan (projectplan)
Begin 2017	Definitief dijkverbeteringsplan (vastgesteld projectplan), aanbesteding
2017	Start uitvoering (gefaseerd)

Deel 2: beantwoording vragen Stichting Adapt per mail dd. 23-11-2016

Datum
1 december 2016

0. U heeft in de aanhef bij de vragen de indruk dat de voorkeursoplossing al was bepaald voor de start van het participatietraject.

Antwoord:

- Die indruk is juist. De oplossing in grond is de meest voor de hand liggende en maatschappelijk verantwoorde wijze van dijkverbeteren bij dit project. Doordat geen MER-procedure doorlopen hoeft te worden is een variantenstudie niet noodzakelijk. Daarnaast is het grootste deel van deze versterking onder groot onderhoud te scharen en dan is een projectplan niet nodig. Grootschalig onderhoud wordt bijna altijd in grond uitgevoerd.

1. Wanneer kreeg het ingenieursbureau opdracht om het ontwerp voor de dijkverbetering te maken?

Antwoord:

- op 29 juni 2016

2. Hoe luidde de opdracht van het adviesbureau?

Antwoord:

- Werk het projectplan geotechnisch en constructief uit tot een ontwerp dat gedurende de planperiode (30 jaar) aan de geldende criteria voldoet;
- Werk het projectplan uit tot een gedragen plan dat in 2017 ten uitvoer kan komen;
- Geef de verbetermaatregelen vorm in een eenvoudig en doelmatig proces.

3. Wanneer is de opdracht tot een m.e.r.-beoordelingsnotitie gegeven?

Antwoord:

- Het opstellen van een concept-m.e.r.-beoordelingsnotitie is tegelijk met de opdracht uit vraag 2. gegeven. Dit concept is beoordeeld door het bevoegd gezag, HHNK. D&H heeft een besluit genomen over de m.e.r.-beoordelingsnotitie die tegelijk met het ontwerp-projectplan ter inzage is gelegd.

4. Zijn boezems, dijken en kaden op zichzelf ook cultuurhistorische objecten?

Antwoord:

- Boezems, dijken en kaden zijn voor het hoogheemraadschap objecten die dienen om haar primaire taak uit te oefenen; waterveiligheid bieden. Bij de uitoefening van die taak houdt het hoogheemraadschap rekening met functies en waarden die deze objecten ook vertegenwoordigen; zoals o.a. op het gebied van natuur, bereikbaarheid, cultuurhistorie en archeologie. Een deel van de Schermerringdijk is onderdeel van de Westfriese Omringdijk en is een provinciaal monument met een wettelijke status als cultuurhistorisch object.

5. Waarom ontbreken boezems, dijken en kaden als cultuurhistorische objecten in de effectanalyse van de m.e.r.-beoordelingsnotitie?

Antwoord:

- Cultuurhistorische en landschappelijke aspecten van het project zijn wel degelijk meegenomen in de m.e.r.-beoordelingsnotitie. De diepgang van de onderwerpen wordt niet voorgeschreven.

6. Wat vindt HHNK van plan RCE om Schermer monumentenstatus te geven?

Antwoord:

- Het is HHNK niet bekend wat de status van het plan is en hoe deze monumentenstatus vormgegeven gaat worden. Een standpunt van HHNK over dit idee is niet beschikbaar.

Datum
1 december 2016

7. Wanneer is opdracht gegeven tot het uitvoeren van de natuurtoets?

Antwoord:

- op 27 juni 2016

8. Wanneer is het participatieproces gestart en waar bestonden de activiteiten uit?

Antwoord:

- Voorjaar 2016 is een verkenning geweest welke mensen en organisaties belangen hebben in het projectgebied. Deze zijn geïnformeerd en uitgenodigd voor bijeenkomsten met een bewonersbrief dd 18 juli 2016. Begin augustus 2016 leverde het ingenieursbureau de eerste schetsontwerpen op en zijn in een tweetal goed bezochte en positief ontvangen inloopbijeenkomsten (9 augustus en 14 september 2016) bewoners en belanghebbenden geïnformeerd over de plannen, en gepeild naar hun vragen, meldingen, wensen en eisen. Met belanghebbenden en geïnteresseerde bewoners en organisaties, waaronder de Schermer Molens Stichting, hebben keukentafelgesprekken plaatsgevonden voordat het ontwerp-projectplan ter inzage ging. Naar aanleiding van deze gesprekken zijn aanpassingen in het ontwerp aangebracht en worden maatwerkoplossingen verder uitgewerkt.

9. Waar bestonden die activiteiten uit?

Antwoord:

- Zie antwoord op vraag 8

10. Kan het Hoogheemraadschap aangeven wat het heeft gedaan met de inbreng en bezwaren?

Antwoord:

- De vragen zijn beantwoord of – in geval beantwoording niet door HHNK is geschiedt – doorgestuurd naar verantwoordelijke andere organisaties onder wiens verantwoordelijkheid de vragen thuis horen. Naar aanleiding van wensen zijn detailaanpassingen in het schetsontwerp gedaan, of deze zijn gemotiveerd afgewezen. Belangrijke aanpassing in het ontwerp was het vervullen van de wens van de Stichting Schermer Molens om het talud van de dijk steiler te maken. (1:2,5 i.p.v. 1:3). Bezwaren tegen het project zijn niet geuit, de reacties op het plan en de bijeenkomsten en gesprekken waren positief.

11. Kan Adapt – liefst zonder een beroep te doen op de Wet Openbaarheid van Bestuur - inzage krijgen in het communicatie-/participatieplan?

Antwoord:

- Er is geen omgevings- of communicatieplan. Voor de activiteiten op dit gebied verwijs ik naar het antwoord op vraag 8.

12. Was HHNK bij de aanvang van het project bekend met de nota van de RCE?

Antwoord:

- Ja. De handreiking is een advies aan gemeenten in verband met de veranderende rol van de RCE; cultuurhistorische beoordeling van dijkversterkingen werd in 2012 overgedragen aan gemeenten via het Besluit Ruimtelijke Ordening. De RCE schetst in de brochure bij grootschalige ingrepen aan primaire waterkeringen een proces via o.a. een m.e.r.-procedure en beschrijft ook dat dijkverbeteringen een dynamisch proces zijn in een veranderend landschap. De RCE adviseert het door te lopen proces proportioneel te laten zijn aan de ingreep (citaat: "grondverzet aan andere dan primaire keringen is niet direct mer-plichting"). Van belang is dat sinds 2012 het juist afgewen van cultuurhistorische belangen (via de

Datum
1 december 2016

omgevingsvergunning) geborgd is bij de gemeente. In november 2016 is overigens een vernieuwde handreiking water, erfgoed-en-ruimte door de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed gepubliceerd.

13. Kan het hoogheemraadschap ons vertellen hoe de aanpak en de samenstelling van het projectteam van project VBK Schermer zich verhouden tot de aanbeveling van de RCE.

Antwoord:

- Het kernteam van het project bestaat uit de projectleider, de technisch manager en de omgevingsmanager. Daarnaast wordt interne en externe expertise betrokken die noodzakelijk is om alle aspecten waar het project mee te maken krijgt, waaronder cultuurhistorie, zorgvuldig af te wegen.

14. Wanneer zijn contacten geweest met RCE?

Antwoord:

- De Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed kan gevraagd worden te adviseren bij dijkverbeteringen. Gezien de impact en beperkte omvang van het werk zijn geen contacten geweest met de RCE.

Tot zover de beantwoording van uw vragen.

Hoogachtend,

A. Galema,
Projectleider